

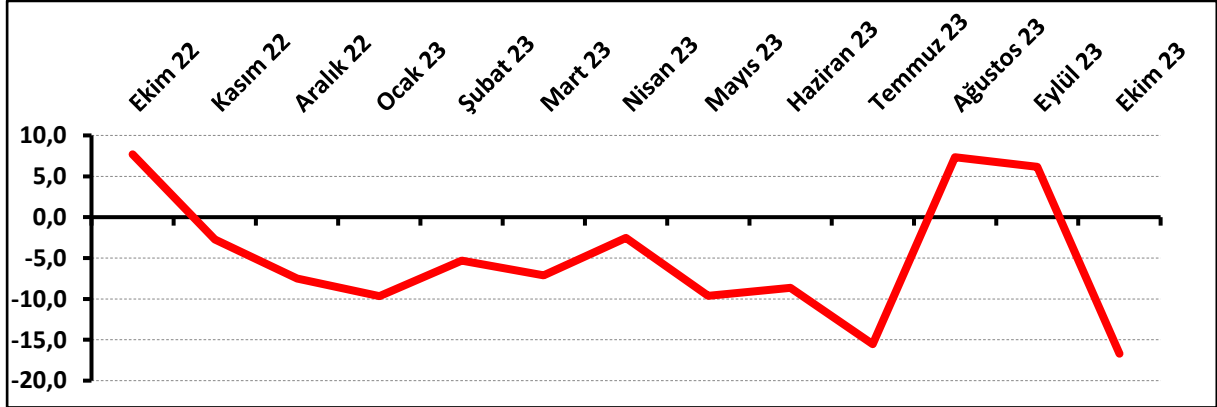
EKİM AYI PERAKENDE GÜVENİ GERİLEDİ, GÖRÜNÜM OLUMSUZ

TEPAV Perakende Güven Endeksi (TEPE), Ekim ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre 24,4 puanlık, bir önceki aya göre ise 22,9 puanlık azalışla -16,7 puan değerini aldı ve Ağustos 2021'den bu yana gözlenen en düşük seviyeye geriledi. TEPE anketine katılan perakendecilerden geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumunun kötüleştiğini belirtenlerin oranı Ekim 2023'te yüzde 7,1'den yüzde 58,2'ye yükselirken önümüzdeki 3 ayda işlerinde kötüleşme bekleyenlerin oranı ise yüzde 8,7'den yüzde 49,3'e yükseldi. Yükselen maliyetler ve satış fiyatlarındaki artış, alım gücünün düşmesi ve talebin daralması, piyasanın durgunluğu ve nakit akışının olmaması kötüleşen beklentilerde öne çıkan temel gerekçeler oldu. Bölgeler bazında incelendiğinde ise Ekim ayı perakende güveni en fazla Doğu Karadeniz'de geriledi.

Perakende güveni geçen yıla ve geçen aya kıyasla azaldı

TEPE değeri, -16,7 puan değerini alarak geçen yılın aynı dönemine göre 24,4 puan, geçen aya göre 22,9 puan azaldı. TEPE değerinin aylık değişiminde geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumuna yönelik değerlendirmelerdeki kötüleşme ve gelecek 3 aya ilişkin satış beklentisindeki zayıflama etkili oldu. Diğer taraftan, mevcut stok düzeyinin normalin altında olduğu yönündeki 12,1 puanlık değişim endekse olumlu yansıdı.

Şekil-1. TEPE (Ekim 2022 – Ekim 2023)¹

Tablo-1. TEPE, Aylık Seri

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-14,8	-19,9	-19,9	-17,0	-18,7	-17,5	-16,4	-16,9	-8,6	-8,8	-12,8	-9,8
2022	-12,5	-10,5	-11,8	-21,5	-15,6	-18,3	-5,3	-4,9	-8,0	7,7	-2,8	-7,5
2023	-9,7	-5,3	-7,1	-2,5	-9,6	-8,6	-15,5	7,3	6,2	-16,7		

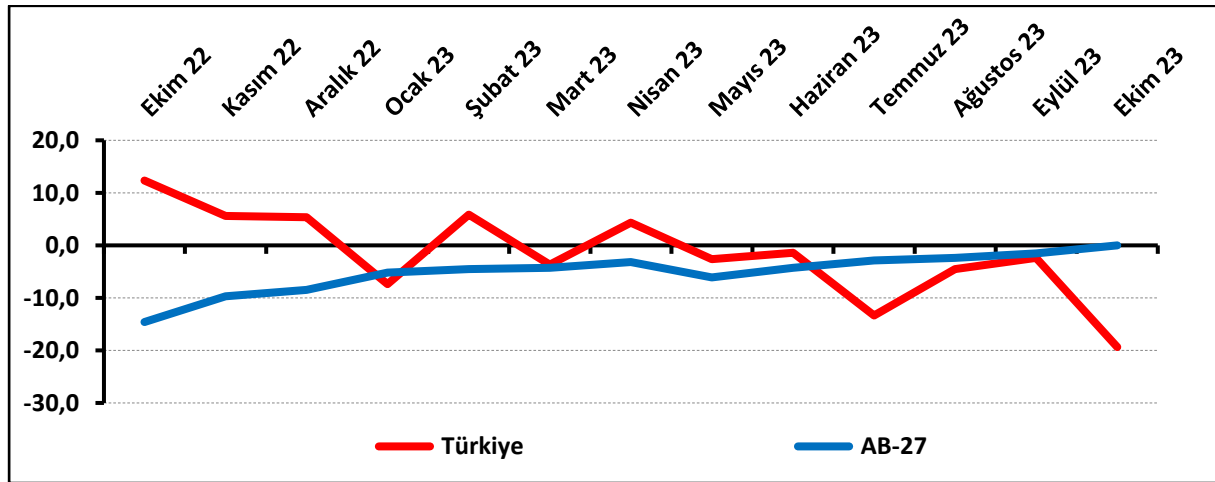
¹ Bültendeki tablo ve grafikler -aksi belirtilmediği sürece- mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Perakendecilerin geleceğe yönelik satış beklentisi geçen aya ve geçen yıla kıyasla azaldı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Ekim 2023'te -19,4 puan oldu. Buna göre, önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 17,0 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre 31,7 puan azaldı.

Ekim 2023'te TEPE anketi katılımcılarından önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı yüzde 10,7'den 19,1'e yükselirken, işlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 80,6'dan yüzde 31,6'ya geriledi. Katılımcıların yüzde 49,3'ü işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İyileşme beklentilerinde mevsimsel etkiler ve Kasım ayı indirimleri belirleyici olurken kötüleşme beklentilerinde yükselen maliyetler ve satış fiyatlarındaki artış, alım gücünün düşmesi ve talebin daralması, piyasanın durgunluğu ve nakit akışının olmaması gibi gerekçelendirmeler öne çıktı.

Şekil-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Ekim 2022 – Ekim 2023)

Tablo-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

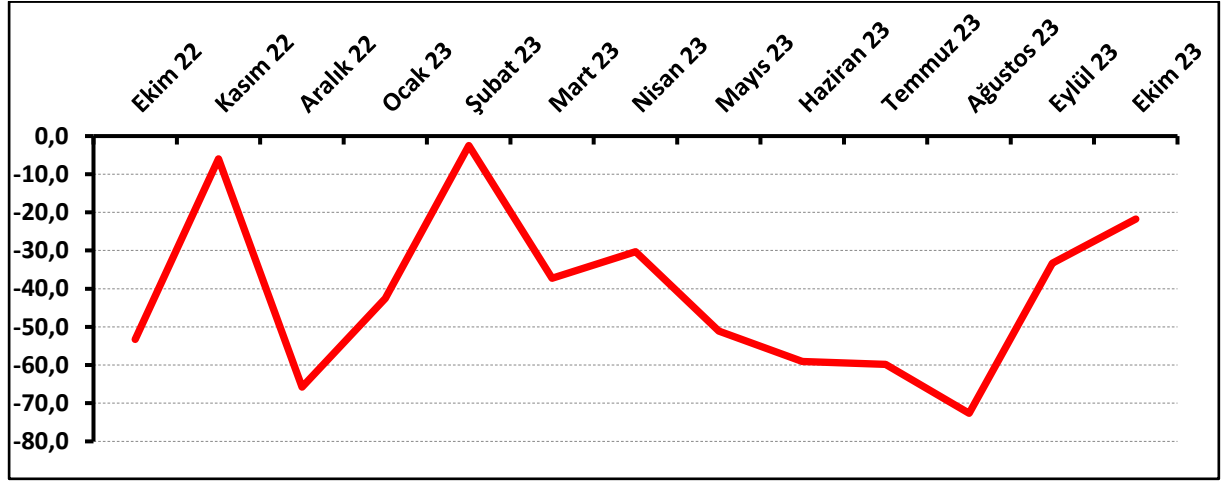
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-3,6	-11,2	-18,7	-15,6	-11,0	-13,0	-7,0	-11,9	-16,1	-16,8	-22,8	-26,8
2022	-13,6	-10,4	-6,1	-12,5	-7,9	-8,9	3,7	-2,7	0,5	12,3	5,6	5,4
2023	-7,4	5,8	-3,6	4,3	-2,6	-1,4	-13,3	-4,5	-2,4	-19,4		

İşlerin durumuna ilişkin değerlendirmelerde kısmi iyileşme görülse de olumsuz algılar ağırlıkta

İşlerin (geçen yılın aynı dönemine göre) durumuna yönelik değerlendirmeler, Ekim 2023'te -21,7 puan değerini alarak Eylül 2023'e göre 11,6 puan, Ekim 2022'ye göre 31,6 puan arttı.

Ekim 2023'te TEPE anketi katılımcılarının yüzde 28,6'sı geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 49,3 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 22,1 oldu.

Şekil-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Ekim 2022 – Ekim 2023)

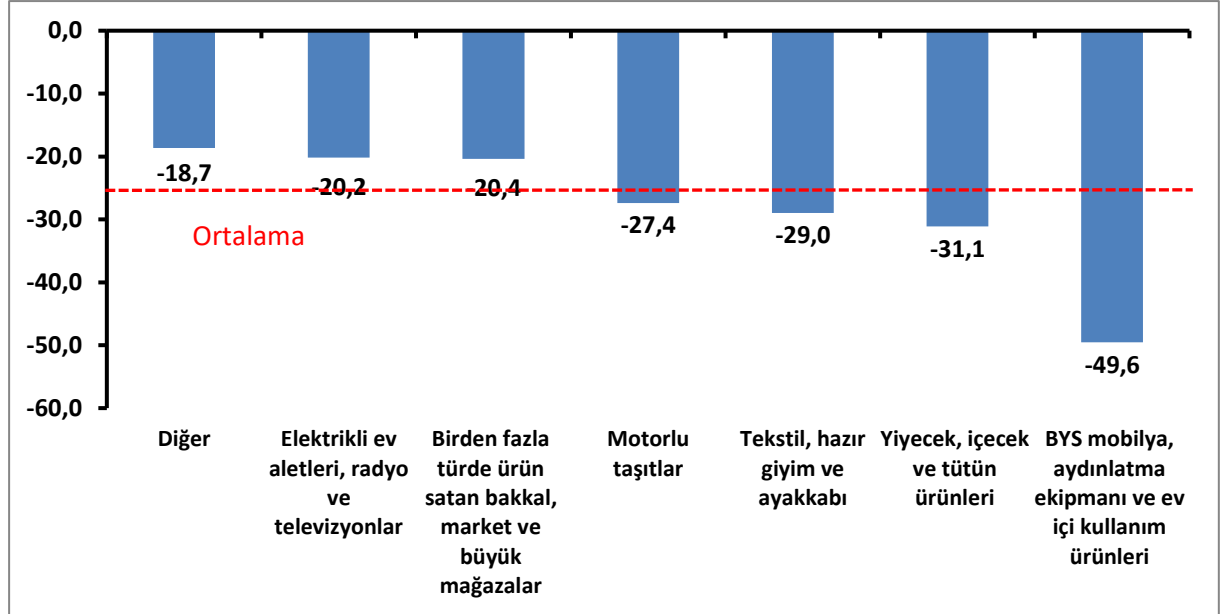
Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-49,1	-39,5	-46,5	-40,5	-40,8	-49,9	-40,4	-45,9	-7,3	-17,7	-19,5	-35,4
2022	-54,5	-64,9	-61,2	-65,9	-59,6	-70,0	-25,9	-27,5	-40,4	-53,3	-5,9	-65,8
2023	-42,6	-2,5	-37,3	-30,3	-51,1	-59,1	-59,8	-72,6	-33,3	-21,7		

Perakende güveni en fazla “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” sektöründe azaldı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında Ekim 2023'te, geçen yılın aynı dönemine göre “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)”, “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” ve “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” sektörlerindeki değişim ortalamanın üzerinde gerçekleşirken “motorlu taşıtlar”, “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” ve “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” sektörleri ise ortalamanın altında değer aldı.

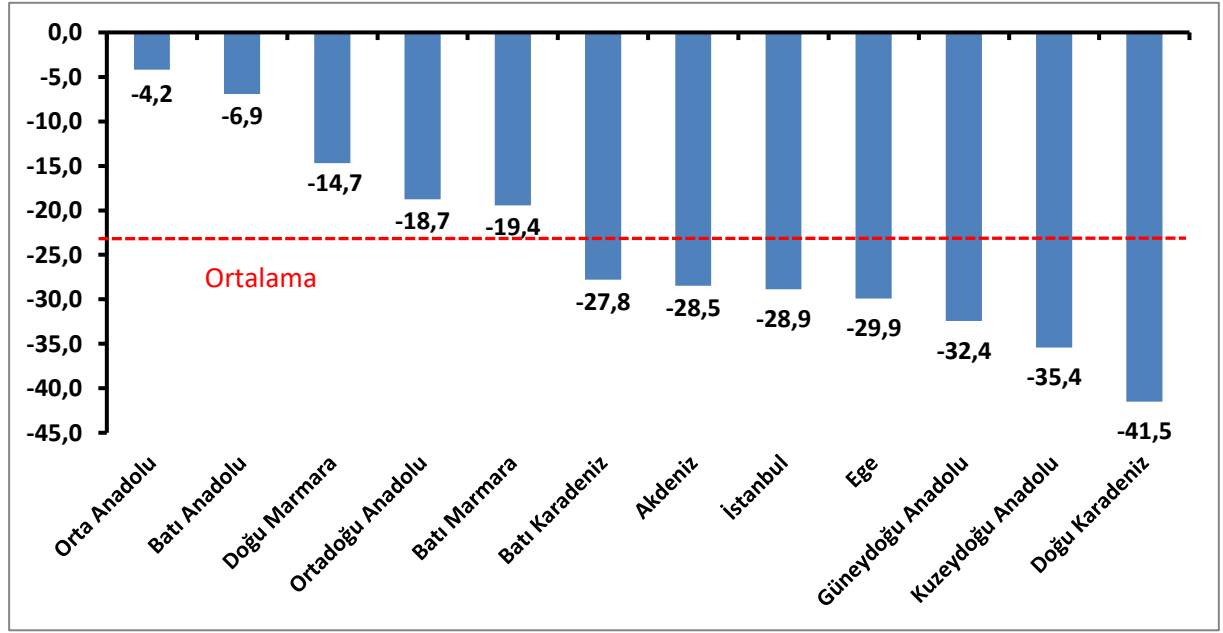
Şekil-4. Alt sektör bazında TEPE'nin Ekim 2023'te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakende güveni en fazla Doğu Karadeniz’de geriledi

Perakende güvenine bölgeler itibarıyla bakıldığında Ekim 2023’te, Orta Anadolu, Batı Anadolu, Doğu Marmara, Ortadoğu Anadolu ve Batı Marmara bölgelerindeki değişim ortalamanın üzerinde gerçekleşirken Batı Karadeniz, Akdeniz, İstanbul, Ege, Güneydoğu Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz bölgelerinde ise ortalamanın altında gerçekleşti.

Şekil-5. Bölgeler bazında TEPE’nin Ekim 2023’te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)*

* Akdeniz, Adana, Antalya, Mersin, Osmaniye; Batı Anadolu, Ankara, Konya; Batı Karadeniz, Kastamonu, Samsun, Tokat, Zonguldak; Batı Marmara, Balıkesir, Tekirdağ; Doğu Karadeniz, Ordu, Trabzon; Doğu Marmara, Bursa, Eskişehir, Kocaeli, Yalova; Ege, Denizli, İzmir, Kütahya, Muğla, Uşak; Güneydoğu Anadolu, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin; Kuzeydoğu Anadolu, Erzurum; Orta Anadolu, Kayseri, Niğde; Ortadoğu Anadolu, Malatya ve Van illerini kapsamaktadır.

Perakendecilerin son 3 aydaki iş durumlarına yönelik değerlendirmeleri ve geleceğe dair beklentileri kötümser

TEPE anketine soru bazında ve alt endekslerin denge değerleri olarak bakıldığında geçtiğimiz 3 ayda işlerin gelişimi değerlendirmelerinde ve geçen yılın aynı dönemine göre işlerin durumu karşılaştırmalarında endekslerin yüksek oranlı negatif değerler alması dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş ve satış beklentilerine ilişkin göstergeler de olumsuz görünüme işaret etmektedir. Önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi ise geçen ay ve geçen yılın aynı ayına göre gerilese de yüksek seviyede gerçekleşmiştir. Eğilimler incelendiğinde ise Ekim 2023'te, "geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu", "önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş ve satış beklentileri" Ekim 2022'ye kıyasla kötüleşirken istihdam beklentisi iyileşti ve satış fiyatında artış bekleyenlerin oranı ise geriledi. Bir önceki aya kıyasla bakıldığında ise "mevcut stok düzeyi", "önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş beklentisi" ve "işlerin geçen yıla göre durumu" dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Eylül 2023'e kıyasla olumsuz yönde değişirken "önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi" ise azaldı.

Tablo-4. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 10/2022	Endeks 09/2023	Endeks 10/2023	Bir önceki aya göre değişim 10/2023	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 10/2023
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	9,6	18,5	-45,3	-63,8	-54,9
Mevcut stok düzeyinizin hakkında ne düşünüyorsunuz? ²	1,2	2,4	14,5	12,1	13,3
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-12,8	-28,0	-20,1	7,9	-7,3
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	12,3	-2,4	-19,4	-17,0	-31,7
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-24,4	-2,3	-5,9	-3,6	18,5
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	94,0	98,8	49,0	-49,8	-45,0
İşleriniz geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-53,3	-33,3	-21,7	11,6	31,6

² Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablodaki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

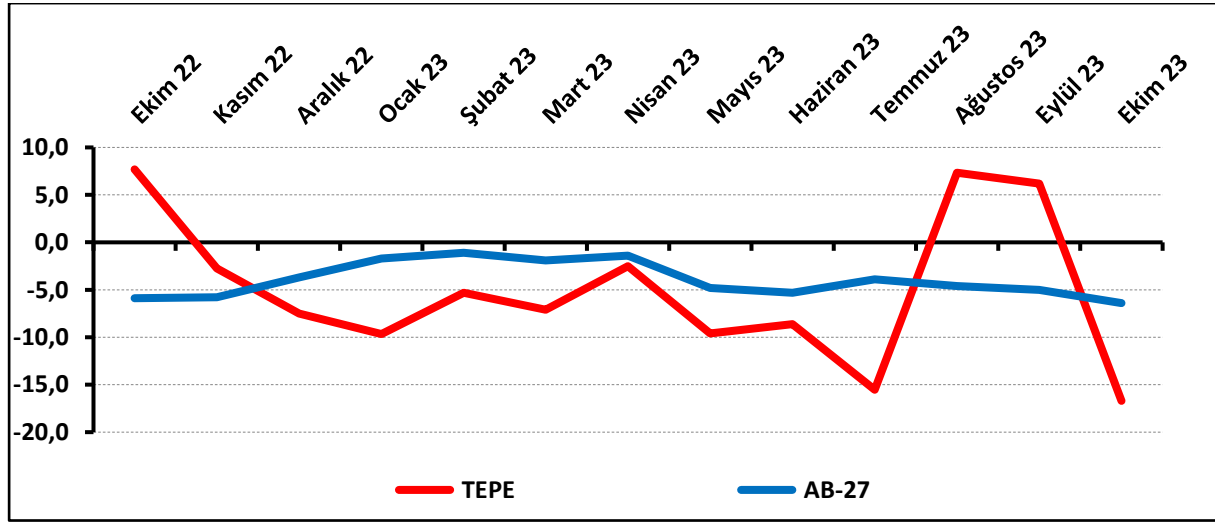
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?

1,7 9,2 6,9 -2,3 5,2

AB'de perakende güveni geçen aya ve geçen yıla kıyasla azaldı

Mart 2022'den bu yana olumsuz görünüm gösteren ve negatif değerler alan AB-27 Perakende Güven Endeksi, Ekim 2023'te de -6,4 puan değerini aldı. Değişim, bir önceki aya göre 1,4 puan, geçen yılın aynı dönemine göre ise 0,5 puan düşüş yönünde oldu. Öte yandan TEPE, Ağustos ve Eylül ayları dışında 2023 yılı genelinde negatif değerler aldı. Ekim 2023 seviyesi ise Ağustos 2021'den bu yana gözlenen en düşük değer oldu.

Şekil-6. TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Ekim 2022 – Ekim 2023)

Tablo-5. AB-27

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-13,8	-14,4	-9,5	-5,8	-2,2	5,6	6,4	6,6	4,8	5,2	5,4	2,9
2022	3,8	5,1	-2,3	-4,1	-3,3	-3,8	-6,0	-5,3	-7,0	-5,9	-5,8	-3,7
2023	-1,7	-1,1	-1,9	-1,4	-4,8	-5,3	-3,9	-4,6	-5,0	-6,4		

Ekim 2023'te perakende güveni yıllık değişiminde Türkiye, AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının gerisinde değer aldı

Türkiye ve AB-27 ülkelerinin Perakende Güven Endeksleri değerlendirildiğinde, Ekim ayında geçen yıla göre en fazla artış gösteren ülke Danimarka oldu. Danimarka'yı İsveç ve Makedonya takip etti. Bölge ortalamalarındaki değişim AB-27'de -0,5 puan, Euro Bölgesi'nde ise -2,1 puan oldu. Bir önceki aya göre gelişmeler değerlendirildiğinde, en yüksek artış İsveç'te yaşandı; bölge ortalamaları ise AB-27'de -1,4, Euro Bölgesi'nde -2,1 puan oldu. Türkiye'nin perakende güveni değişiminde AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının gerisinde olduğu görüldü.

Tablo-6. AB-27 Ülkeleri** ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Ekim 2022 ve Eylül 2023'e göre)

Ülkeler	Ekim 2022'ye göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)*	Eylül 2023'e göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)
Danimarka	24,7	1,2
İsveç	17,4	7,9
Makedonya Cumhuriyeti	14,2	0,7
Hırvatistan	14,1	2,1
Finlandiya	10,8	3,9
Arnavutluk	9,1	2,0
Sırbistan	7,0	4,1
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	6,1	-1,0
Litvanya	5,6	-1,1
İspanya	5,4	1,4
Macaristan	4,8	2,4
Polonya	3,2	0,8
Letonya	2,8	1,8
Yunanistan	2,7	-12,8
Slovenya	2,5	1,2
Portekiz	2,4	1,0
Almanya	1,9	-1,9
Hollanda	1,8	3,5
Romanya	1,8	0,7
Bulgaristan	0,0	-2,9
AB-27	-0,5	-1,4
Karadağ	-0,7	3,4
Euro Bölgesi-19	-2,1	-2,1
İtalya	-2,7	-0,7
Çek Cumhuriyeti	-4,8	-0,2
Estonya	-5,6	-2,9
Fransa	-9,7	-6,8
Slovakya	-12,6	2,5
Avusturya	-13,5	-4,7
Malta	-15,1	-9,5
Belçika	-16,5	-15,4
Türkiye	-24,4	-22,9

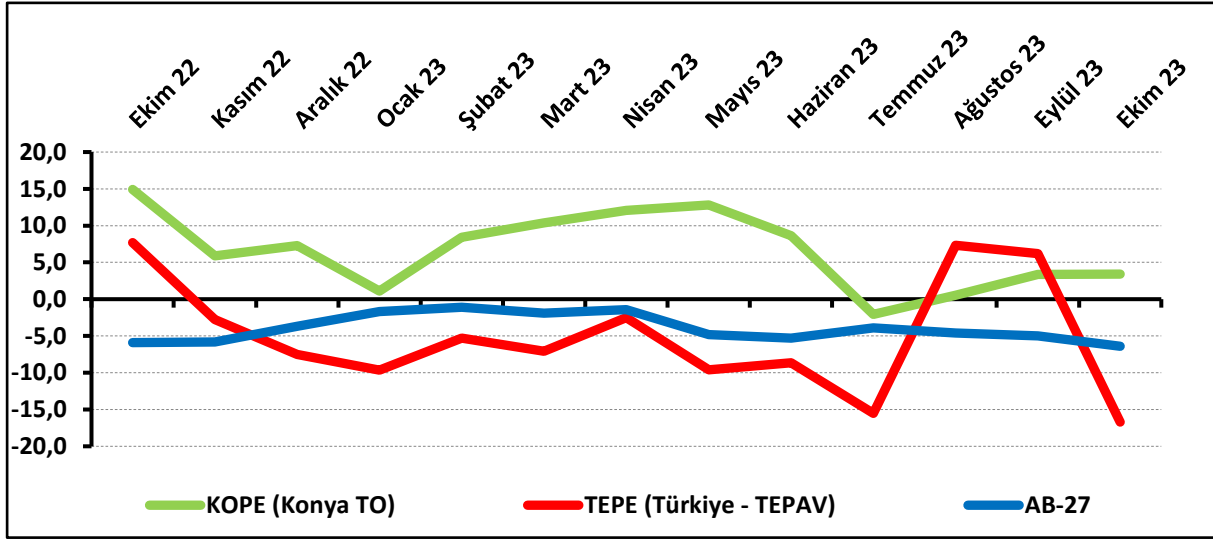
*Sıralama Ekim 2022 değişimine göre yapılmıştır.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) iş birliğinde hazırlanan Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE), Ekim 2023'te geçen yılın aynı dönemine göre 11,5 puan azalırken, bir önceki aya göre 0,1 puan artışla 3,4 puan değerini aldı. KOPE, Ekim ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha olumlu bir perakende güvenine işaret etmektedir.

Şekil-7. KOPE, TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Ekim 2022 – Ekim 2023)

Tablo-7. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-10,9	-13,9	-9,8	-7,0	-9,6	-0,1	6,2	12,9	20,5	13,7	8,0	8,0
2022	10,6	-0,5	2,3	8,1	8,0	3,2	6,1	10,6	11,3	14,9	5,9	7,3
2023	1,1	8,4	10,4	12,1	12,8	8,6	-2,1	0,5	3,3	3,4		